

Piśmiennictwo

1. Tarczyński S.: Zeszyty Problemowe Postępów Nauk Rolniczych 6, 49, 1956.
2. Tarczyński S.: Robaki pasożytnicze i wywołane przez nie robaczycy świń, PWN, 1959.
3. Zuliński T.: Diagnostyka sekcyjna chorób zwierząt domowych, PWRiL, 1953.

Adres autora: dr med. Stefan Kozłowicz, Łódź, ul. Szamotulska 19/4.

Козлович С. — Влияние нематод *Ascaris suum* (Goetze 1782) на печень у домашних свиней.

Исследовали 50 свиней с аскаридозом кишечника. Патоморфологические изменения установили в 48 случаях. У 11 животных обнаружили цирроз печени, с атрофией долек и сильной гиперплазией соединительной ткани а также инфильтраты лимфоидных плазматических и эозинофильных клеток в воротной области печени. Кроме того отметили жировую дегенерацию в пределах клеток печени. У 16 свиней установили хроническое реактивное воспаление печени (hepatitis reactiva). У 10 животных хроническое паренхиматозное воспаление печени. Пролиферацию клеток эндотелия и клеток Бровича в синусоидах долек печени но без симптомов повреждения паренхимы наблюдали у 10 жи-

вотных. Никаких патоморфологических изменений в паренхиме печени не нашли только в 2 случаях аскаридоза кишек свиней. Гистоморфологическое исследование печени контрольных животных не зараженных аскаридами осталось негативным.

Kozłowicz S. — On the influence of *Ascaris suum* (Goetze 1782) on the liver of pigs.

Among 50 animals under study with intestine ascariasis in 48 there was found out the lesions at necropsy in the liver. In 11 pigs there was noted cirrhosis of liver with atrophy of liver lobuli, and considerable hyperplasia of connective tissue with infiltration of lymphoid and plasmatic cells, as well as acidophylic neutrophiles within liver spaces: liver cells showed some signs of fat degeneration. In sixteen animals there was observed chronic parenchymal hepatitis (hepatitis reactiva). Ten pigs showed the signs of chronic interstitial hepatitis. Endothelial and Browicz's cells multiplication were found in sinuses of liver lobuli without any signs of parenchymal degeneration in ten pigs. Only in two animals there were not observed anatomopathological lesions in liver in case of intestinal ascariasis. In the control group consisted of 15 normal animals there were not noted any pathological lesions.

TADEUSZ HAMERSKI

Maroko

Przyczynek do rozpoznawania wędrującego ciała obcego przez powłoki brzuszne

Różne mogą być losy ciał obcych połkniętych przez bydło. Najczęściej w czepcu spotyka się wolno leżące ciała obce. Rzadziej spotyka się je w żwaczu, w trawieńcu lub księgach. Czepiec jest miejscem najczęstszych urazów, powodowanych przez ostre ciała obce, które przebijają się przez jego ściany, wędrując do jamy piersiowej (2) albo do jamy otrzewnowej, co zdarza się w 3% ustaleń drogą laparotomii.

Wędrujące ciała obce znajdujące się w jamie brzusznej mogą mieć inną bramę wyjścia niż przez czepiec. Doniesiono (7) o ciekawym i niecodziennym przypadku wędrowki złamanej inseminacyjnej pipety szklanej, z pęcherza moczowego do kąta żebrowo-przeponowego, co odbyło się w czasie 29 godzin. Może się również zdarzyć przebicie trawieńca ciałem obcym (3), przy czym wówczas, w następstwie wędrowki, pozostaje trwała przetoka. Mało natomiast spotyka się doniesień dotyczących wędrowki ciał obcych przez powłoki brzuszne. Ciało obce przebijając się z czepca może kierować się do powłok brzusznych, powodując powstawanie ropni (2, 3). Nowak (4) opisał przypadek przedostania się z jamy brzusznej nożyczek, w okolice wyrostka mieczykowatego mostka. Przebijanie się ciała obcego przez ścianę brzuszną poprzedza obrzęk (2, 6) stopniowo narastający lub występujący nagle (6).

Z praktyki własnej podaję przypadek, który ze względu na swój przebieg, wart jest przedstawienia.

Dnia 14.IV.1969 r. zgłoszono do leczenia 7-letnią krowę rasy ncb, z obrzękiem pcdbrzusza przypominającym dojrzewający ropień. Badaniem ustaliłem: z prawej strony podbrzusza, obok linii białej, występuje obrzęk twardy, bolesny, gorący, wielkości pięści (ryc. 1). Krowa stoi w pozycji przygarbionej z wygiętym kręgosłupem, odstawionymi łokciami. Stan ogólny: temperatura 39° (rano) i 39,4° (po południu), oddechy i tętno w normie. W dniu 26.IV.1969 r. stwierdziłem wyształcony ropień, który otworzyłem. We wnętrzu

jamy ropnia znalazłem wydłużone ciało obce, tkwiące prawie prostopadle do powłok brzusznych. Wydobyłem je. Był to drut o średnicy 2 mm, długości 55 mm, prosty, wbity w mięśnie brzucha do połowy swej długości, szorstki, identyczny z tym, którego używano do wiązania słomy. Zastosowałem do wnętrza jamy maść aureomycynową, a okolice ropnia obrzyskiwałem roztworem bipencyliny i streptomycyny. Uważałem, że drut ten wywędrował z czepca.

Ryc. 1

Prawdopodobnie nie wracałbym do tego przypadku, gdyby nie fakt, że w dniu 23.VIII.1969 r. (około 4 mies. później) wezwano mnie ponownie do tej samej krowy, która od 3 dni wykazywała objawy nieżytu przewodu pokarmowego i która wychudła po przebyciu poprzedniej choroby.

W wyniku szczegółowego badania nie mogłem ustalić rozpoznania, mimo dość wyraźnych objawów tachykardii i zaburzeń układu krążenia (osłabienie I i zaakcentowanie II tonu skurczu serca, znaczne wypełnienie żył jarzmowych, tętno 88/min), duszności, odwapienia (bolesność okostnej, nawet przy lekkim

opukiwaniu). Wobec typowej postawy zwierzęcia, identycznej jak w dniu 26.IV.1969 r. oraz w wyniku badania szczegółowego w kierunku ciała obcego (Strefa Haed'a ++, próba Ruegge'a +- , perkusja 8—7 żebro +++ , ucisk przestrzeni międzyżebrowych lewych 8—7—6 (-), próba Goetzego +++) przeprowadziłem laparo-rumenotomię diagnostyczną.

Mimo zwracania szczególnej uwagi na stan przewodu pokarmowego, nie znalazłem zmian patologicznych, wzbudzających podejrzenie wędrowki ciała obcego,zonego w dniu 26.IV.1969 r. Stwierdziłem natomiast przepuklinę brzuszna, w miejscu byłego ropnia, powstała na skutek rozdarcia mięśni brzusznych na przestrzeni około 5 cm.

Krowa po wyleczeniu i wypisaniu w dniu 2.IX.1969 r. zachorowała ponownie w dniu 18.IX.1969 r. W dniu tym zostałem wezwany po raz trzeci i stwierdziłem zapalenie otrzewnej, atonię przewodu pokarmowego, zatkanie ksiąg, wzdęcie, autointoksykację. Mimo podjętego leczenia krowa padła w dniu 24.IX.1969 r.

W wyniku przeprowadzonej sekcji potwierdziłem rozpoznanie z dnia 18.IX.1969 r. oraz mogłem dokładnie zbadać przewód pokarmowy, nie znajdując śladów przebiecia się i wędrowki ciała obcego. W toku ustaleń stwierdziłem, że krowa ta, kilka dni przed pierwszym zachorowaniem, usiłowała przeskoczyć ogrodzenie wykonane z żerdzi wiązanych drutem, ta-

kim samym jaki znaleziono w ropniu. W czasie skoku kawałek drutu odłamał się i wbił się w podbrzusze, rozrywając mięśnie brzuszne, spowodował powstanie ropnia.

Niniejszy przykład wskazuje, że należy być ostrożnym w rozpoznawaniu wędrujących ciał obcych, z czepca, gdyż nie zawsze od tego miejsca zaczyna się wędrowka.

O podobnym przypadku donosi Charrier (3). Jałówka usiłując przeskoczyć ogrodzenie, „nadziała się” na pal, a w powstałym później ropniu znaleziono dwucentymetrowy kawałek drutu.

Piśmiennictwo

1. Bonnet A.: Thèse du doctorat présentée le 8.2.1957 à la Faculté de Médecine et de Pharmacie de Lyon. Editeur Bosc Frères, Lyon, 1957.
2. Budzyński J.: Medycyna Wet. 24, 438, 1968.
3. Charrier J. Cl.: Thèse du doctorat présentée en Janvier 1950 devant la Faculté mixte de Médecine et de Pharmacie de Toulouse. Editeur Impimerie de Sud, Toulouse, 1950.
4. Nowak R.: Medycyna Wet. 5, 453, 1949.
5. Stöber M.: Information de Médecine Vétérinaire, 2/3, 185, 1967.
6. Weckmüller R.: Hamerer Inaugural Dissertation, Gedrückt in der Dissertations druckerei Robert Kleinert, Quakenbrück, 1937.
7. Wójcikiewicz S.: Medycyna Wet. 24, 508, 1968.

Adres autora: Tadeusz Hamerski, 3, rue Djebli, Rabat, Maroko.

HANNA CŹWIKLIŃSKA-MACIEJASZEK, ZDZISŁAW MACIEJASZEK

Tuchola

Znieczulenie ogólne dożylnie podawanym Nembutalem u świń

Dynamiczny rozwój chirurgii pozwala na przeprowadzenie w chwili obecnej najpoważniejszych operacji u różnych gatunków zwierząt. Niemożliwe jest jednak uzyskanie odpowiednich efektów w poważniejszych operacjach bez stosowania właściwego znieczulenia oraz prowadzenia pacjenta w okresie pooperacyjnym do czasu, aż miną skutki tego znieczulenia. Środki wyłączające pobudliwość kory mózgowej na bodźce bólowe to przeważnie preparaty stosowane od dawna, ale liczba używanych w praktyce weterynaryjnej preparatów tej grupy jest bardzo ograniczona. Do znieczulenia ogólnego u świń stosuje się najczęściej Eunarcon — pochodną kwasu barbiturowego — preparat, którego zalety i wady są powszechnie znane. Innym środkiem pochodnym kwasu barbiturowego przy stosowaniu którego uzyskuje się dłuższy okres tolerancji chirurgicznej jest Nembutal. Omawiany preparat został wprowadzony do lecznictwa w 1930 roku i jest szeroko stosowanym w krajach anglosaskich.

Materiały i metody

W badaniach stosowano Nembutal w postaci płynnej gotowy do użycia (fiolki po 100 ml). Jeden ml roztworu zawierał 60 mg substancji czynnej. Przy stosowaniu dożylnym zalecane przez wytwórnę dawki wynoszą w zależności od wagi:

do 50 kg — 20—30 mg/kg
50—75 kg — 12—15 mg/kg
75—270 kg — 10 mg/kg

Obserwacje znieczulenia ogólnego dożylnie podawanym Nembutalem przeprowadzono na 48 sztukach trzody chlewnej (27 knurków i knurów, 11 loszek, 10 wieprzków) w wieku od 6 tygodni do 3 lat przy operacjach wymienionych w tab. 1.

Tab. 1

Rodzaj operacji	Sztuk			Wieprzek
Przepuklina pępkowa	13	1	8	4
Kastracje	7	7	—	—
Przepuklina pachwinowa	13	13	—	—
Promienica wymienia	1	—	1	—
Operacja wnętrza	6	6	—	—
Zapalenie powrózka nasiennego	3	—	—	3
Cesarskie cięcie	3	—	3	—
Przepuklina pourazowa	1	—	—	1
Amputacja odbytu	1	—	1	—
Razem	48	27	13	8

Zwierzęta były przed operacją przeważnie głodzone przez 24 godziny. Premedykacji nie stosowano. Nembutal wstrzykiwano do żyły usznej igłą o średnicy 0,8 mm i długości 37 mm, w dwu fazach: połowę dawki obliczonej w stosunku do wagi zwierzęcia wstrzykiwano dość szybko, a pozostałą część powoli, w ciągu ok. 3—4 min., kontrolując odruchy określające głębokość znieczulenia. Prowadzono również rejestrację temperatury, tętna i oddechów przed znieczuleniem, w dziesiętej minucie jego trwania. Ponieważ wytwórnia wyraźnie sugeruje ustalenie